

МЕКТЕПКЕ ЧЕЙИНКИ БИЛИМ БЕРҮҮДӨГҮ МААЛЫМАТТЫК- КОММУНИКАЦИЯЛЫК ТЕХНОЛОГИЯЛАР

ИНФОРМАЦИОННО- КОММУНИКАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN PRESCHOOL EDUCATION

Аннотация. Бул макалада мектепке чейинки билим берүүдө маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу маселелери, анын негизги компоненттери жана функциялары каралат. Бала бакчадагы балдардын өнүгүүсүнө жана ден соолугуна компьютерлердин таасиринин айрым аспектилери келтирилген.

Аннотация. В данной статье рассматриваются вопросы применения информационно-коммуникационных технологий в дошкольном образовании, его основные компоненты и функции. Приведены некоторые аспекты воздействия компьютеров на развитие и здоровье детей в детском саду.

Annotation. This article discusses the use of information and communication technologies in preschool education, its main components and functions. There are some aspects of the impact of computers on the development and health of kindergarten children.

Түйүндүү сөздөр: Мектепке чейинки билим берүү, балдар, окутуу, таанып билүү ишмердүүлүк, компьютер, Интернет, маалыматтык-коммуникациялык технологиялар, электрондук тиркемелер, визуалдаштыруу.

Ключевые слова: Дошкольное образование, дети, обучение, познавательная деятельность, компьютер, Интернет, информационные и коммуникационные технологии, электронные приложения, визуализация.

Key words: Preschool education, children, learning, cognitive activity, computer, Internet, information and communication technologies, electronic applications, visualization.

Маалыматтык технологиялар жашообуздун бардык тармактарына кеңири жайылтылууда. Маалыматтык-коммуникациялык технологияларды (МКТ) колдонуу билим берүү тармагында чоң актуалдуулукка ээ. Азыркы маалыматтык коомдо балдар компьютерлер, Интернет жана башка технологиялар менен иштөө көндүмдөрүнө ээ болушу керек. Окуу процессинде МКТны колдонуу окуучулардын санын сабаттуулугун жогорулатууга жардам берет, бул азыркы дүйнөдө ийгиликке жетүү үчүн маанилүү компетенттүүлүк. МКТны колдонуу окуу процессин ар бир окуучунун жеке муктаждыктарына ылайыкташтырууга мүмкүндүк берет.

Ошондуктан, бала бакчада заманбап маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу - мектепке чейинки билим берүүнүн жана тарбиялоонун актуалдуу проблемасы.

Маалыматтык технологиялар-бул компьютердик технологиялардын жардамы менен маалыматты сактоону жана иштетүүнү камсыз кылуучу ыкмалардын жана каражаттардын комплекси. Ал эми, байланыш технологиялары адамдын тышкы чөйрө менен өз ара аракеттенүү ыкмаларын аныктайт.

Бул байланыштарда компьютер өз ордун ээлейт. Маалыматтык жана коммуникациялык технологияларды билим берүү практикасында колдонуп жатып, билим берүүнүн милдеттеринин бири болуп адамдарды маалыматтык коомдо ыңгайлуу жашоосуна шарт түзүү экенин белгилей кетүү керек.

Маалыматтык-коммуникациялык технологиялар маалыматты чогултуу, берүү, сактоо жана иштетүү үчүн колдонулган технологиялардын кеңири жыйындысы. Бул технологиялар натыйжалуу өз ара аракеттенүүнү жана маалымат алмашууну камсыз кылуу менен заманбап коомдо негизги ролду ойнойт.

МКТнын негизги компоненттерине төмөнкүлөр кирет:

1. Компьютерлер жана программалык камсыздоо: жеке компьютерлерди, серверлерди, ноутбуктарды, планшеттерди, смартфондорду жана ага байланыштуу программаларды камтыйт.

2. Тармактар жана байланыш: Интернет, локалдык тармактар, зымсыз тармактар (WiFi) жана башка байланыш каражаттары сыяктуу маалыматтарды берүү технологиялары.

3. Интернет технологиялары: Веб тиркемелер, электрондук почта, социалдык тармактар жана Интернетти колдонууга байланыштуу башка технологиялар.

4. Маалыматтык тутумдар: маалыматтар базасын башкаруу тутумдары, бухгалтердик эсеп жана пландаштыруу тутумдары, электрондук архивдер жана маалыматты натыйжалуу башкаруунун башка каражаттары.

5. Телекоммуникация: телефон, видеоконференция жана уюлдук байланыш сыяктуу ар кандай байланыш каражаттары аркылуу үн, видео жана маалыматтарды берүү технологиялары.

МКТ көптөгөн тармактарга, анын ичинде бизнес, билим берүү, саламаттыкты сактоо, илим жана ал тургай күнүмдүк жашоого таасирин тийгизип, ыңгайлуулукту, натыйжалуулукту жана маалыматты иштеп чыгуу мүмкүнчүлүктөрүн жогорулатат. Практика көрсөткөндөй, жаңы маалыматтык технологияларсыз билим берүүнү элестетүү мүмкүн эмес. Бүгүнкү күндө балдарды жаш кезинен баштап окууда жана күнүмдүк жашоодо санариптик технологияны жумушчу курал катары колдонууга үйрөтүү маанилүү.

Маалыматтык-коммуникациялык технологиялар билим берүүнү кыйла өзгөртүп, аны жеткиликтүү, интерактивдүү жана натыйжалуу кылат. Мектепке чейинки билим берүүдө маалыматтык-коммуникациялык технологиялардын ролу да маанилүү. МКТ балдарга окуу, өнүгүү жана өз ара аракеттенүү үчүн жаңы мүмкүнчүлүктөрдү берет. Маалыматтык-коммуникациялык технологиялардын мектепке чейинки билим берүүгө салым кошо турган бир нече аспектилерди карап көрөлү:

1. Билим берүү тиркемелери: мектепке чейинки курак үчүн атайын иштелип чыккан көптөгөн билим берүүчү тиркемелер жана оюндар бар. Алар балдарга сандарды, тамгаларды, формаларды жана түстөрдү интерактивдүү жана кызыктуу жол менен үйрөнүүгө жардам берет.

2. Визуалдаштыруу жана мультимедиялык ресурстар: МКТ маалыматты визуалдык чагылдыруу үчүн визуалдык жана аудио материалдарды колдонууга мүмкүндүк берет. Бул түшүнүктөрдү жакшыраак түшүнүүгө жардам берет жана визуалдык кабыл алууну өстүрөт.

3. Интерактивдүү доскалар жана шаймандар: интерактивдүү доскалар жана планшеттер аркылуу балдар окуу иш-аракеттерине катыша турган оюн сценарийлерин түзүүгө болот. Бул моториканы жана логикалык ой жүгүртүүнү өркүндөтөт.

4. Электрондук китептер: интерактивдүү электрондук китептер балдарга окууга жана өз ара аракеттенүүгө мүмкүнчүлүк берет. Аларга анимациялар, үндөр жана тапшырмалар кириши мүмкүн.

5. Чыгармачылыкты өнүктүрүү каражаттары: интерактивдүү программалар жана тиркемелер балдарга сүрөт тартуу, мультфильмдерди же музыкалык чыгармаларды жаратуу аркылуу чыгармачылык жөндөмдөрүн өрчүтүүгө жардам берет.

6. Байланыш каражаттары: МКТ балдардын, ата-энелердин жана тарбиячылардын өз ара аракеттенүүсүн камсыз кылуу үчүн колдонулушу мүмкүн. Мисалы, электрондук платформалар аркылуу балдардын сүрөттөрүн, видеолорун жана жетишкендиктерин ата-энелери менен бөлүшүүгө болот.

7. Эрте программалоо көндүмдөрүн өнүктүрүү: мектепке чейинки куракта да балдар логикалык ой жүгүртүүгө жана көйгөйлөрдү чечүүгө өбөлгө түзгөн оюндар жана тиркемелер аркылуу программалоонун негиздери менен тааныша алышат.

Мектепке чейинки билим берүүдө МКТ төмөнкү функцияларды аткарат: балдардын окууга болгон кызыгуусун арттырат; өз алдынча ишмердүүлүккө тарбиялайт; интеллектуалдык жана когнитивдик иш-аракеттерди өнүктүрөт; өнүгүүгө мүмкүндүк берет; мектепке чейинки билим берүү мекемесинин ишин сапаттуу жаңыртууга жана натыйжалуулугун жогорулатууга мүмкүндүк берет.

Бала бакчада компьютерлерди жана башка маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу, алардын колдонулушуна жана көзөмөлдөнүшүнө жараша балдардын ден-соолугуна оң жана терс таасирин тийгизиши мүмкүн. Компьютерлердин бакчадагы балдардын ден-соолугуна тийгизген

таасиринин айрым аспектилери:

Оң таасир:

1. Көндүмдөрдү өнүктүрүү: Компьютерлер балдарга логикалык ой жүгүртүү, көйгөйлөрдү чечүү, математикалык сабаттуулук жана окуу көндүмдөрү сыяктуу көндүмдөрдү өнүктүрүүгө жардам берет.

2. Интерактивдүү окутуу: логикалык ой жүгүртүүчү оюндар жана программалар интерактивдүү жана кызыктуу болушу мүмкүн, бул балдардын активдүү үйрөнүүсүнө жана катышуусуна өбөлгө түзөт.

3. Чыгармачылыкты өнүктүрүү: кээ бир программалар балдарга сүрөт, мультфильм же музыка жаратууга мүмкүндүк берет, бул чыгармачылык чеберчиликке өбөлгө түзөт.

4. Санариптик дүйнөгө даярдануу: компьютерлерди жаш кезинен өздөштүрүү балдарды азыркы дүйнөдө барган сайын маанилүү болуп бараткан санариптик чөйрөгө даярдай алат.

Терс таасир:

1. Кыймылсыз жашоо образы: компьютерде узак убакыт отуруу физикалык ден-соолугуна терс таасир берип, анын ичинде семирүүгө алып келиши мүмкүн.

2. Көздүн чарчоосу: компьютерлерди жана экрандарды көпкө колдонуу көздүн чарчоосуна алып келип, көрүү көйгөйлөрүнө алып келиши мүмкүн.

3. Социалдык обочолонуу: компьютерди өтө көп колдонуу балдарды башка балдар жана чоңдор менен байланышудан алаксытышы мүмкүн.

4. Көз карандылык: балдар компьютердик оюндарга же Интернетке көз каранды болуп калышы мүмкүн, бул алардын психикалык саламаттыгына жана окуу ишине терс таасирин тийгизиши мүмкүн.

Бала бакчада компьютерди колдонуунун терс таасирин азайтуу үчүн, сабакка бөлүнгөн убакыт менен балдардын таза абада активдүү кыймылдуу болгон учурундагы убакыттардын ортосундагы тең салмактуулукту сактоо, экран убактысынын узактыгын көзөмөлдөө жана жетиштүү тыныгууларды камсыз кылуу керек. Ошондой эле мектепке чейинки курактагы балдар үчүн атайын иштелип чыккан сапаттуу билим берүү программаларын жана оюндарын тандоо керек. Бул көйгөйлөрдү чечүүдө ата-энелердин дагы үй-бүлөө берген тарбиясы өтө маанилүү болуп эсептелет.

Ата-энелер балдарга компьютерди күйгүзүү жана өчүрүү, чычкан жана клавиатура менен иштөө, ар кандай программаларды жана тиркемелерди колдонуу сыяктуу негизги функцияларды үйрөнүүгө жардам берүү менен компьютер жана Интернет көндүмдөрүн өрчүтө алышат. Ата-энелер балдардын компьютердин алдында өткөргөн убактысынын чектөөлөрүн сакташы керек. Бул аларга Интернетте көп убакытты өткөрүү жана терс адаттарды өрчүтүүнүн кесепеттеринен алыс болууга жардам берет. Ошондой эле, ата-энелер кайсы ресурстар жана колдонмолор коопсуз экендигин жана мектепке чейинки курактагы балдар үчүн кандай атайын тиркемелер бар экенин билиши керек. Алар балдарынын жаш курагына жана өнүгүүсүнө ылайыктуу экендигин текшерип туруу үчүн, алардын колдонмолорун жана оюндарын дайыма көзөмөлдөп турушу керек. Ата-энелер педагогдор жана тарбиячылар менен дайыма кызматташууда болуп, мектепке чейинки билим берүүдө компьютердик технологиялар кандайча колдонуларын жакшыраак түшүнүү үчүн алар менен байланышты сакташы керек. Алар балдарды окутууда жана өнүктүрүүдө компьютерлерди жана мобилдик шаймандарды колдонуунун мыкты ыкмалары жөнүндө билүүсү керек.

Адабияттар:

1. Кыргыз Республикасынын "Мектепке чейинки билим берүү жана балдарды багуу" Мамлекеттик билим берүү стандарты / <https://multiurok.ru/files/mektepke-cheiinki-baldarga.html>

2. Сияев Т.М., Чекирова Г.К., Ашыров Э.Т. Электронные обучающие системы в средних школах Кыргызской Республики // Наука, новые технологии и инновации № 9, 2017

3. Мектепке чейинки билим берүү мекемесинде инновациялык технологиялар. Мектепке чейинки билим берүү мекемелеринде заманбап билим берүү технологиялары/ <https://ky.modern-info.com/13664752-innovative-technologies-in-the-preschool-educational-institution-modern-educational-technologies-at-preschool-educational-institutions>